

Vattenplan för Växjö kommun

Dokumenttyp Styrande dokument	Dokumentnamn Vattenplan för Växjö kommun	Fastställd/Upprättad Kommunfullmäktige 2021-04-20 § 58	Senast ändrad 2021-04-20 Dnr KS/2019- 00448
Dokumentansvarig Kommunstyrelsen		Tidigare ändringar Kommunfullmäktige	Giltighetstid Från och med 2021-04-20 tillsvidare
Dokumentinformation			

**Växjö
kommun**

Vattenplan för Växjö kommun

Innehåll

1. Inledning.....	4
• 1.1 Växjö kommunkoncerns styrmodell	4
2. Bakgrund.....	5
• 2.1 Syfte.....	5
• 2.2 Samverkan.....	5
• 2.3 Hållbara Växjö 2030.....	6
• 2.4 Växjö kommuns processer och riktningmål.....	6
3. Utvecklings- och insatsområden	6
• 3.1 Säkra tillgången till dricksvatten nu och i framtiden	7
3.1.1 Långsiktigt skydd av vattenresurser för dricksvatten	7
3.1.2 Säker allmän dricksvattenförsörjning.....	7
3.1.3 Säker enskild dricksvattenförsörjning.....	8
• 3.2 Yt- och grundvatten med god kvalitet och stärkta ekosystemtjänster.....	8
3.2.1 Ökad kunskap om bedömning av påverkan på vatten	8
3.2.2 Främja samverkan för bättre vattenkvalitet	9
3.2.3 Restaurering, strandskydd och förstärkta ekosystemtjänster i vatten	9
3.2.4 Uppströmsarbete för minskad diffus spridning av miljöskadliga ämnen	9
3.2.5 Minskad påverkan från kommunala avlopps- och dagvattenanläggningar. 9	
3.2.6 Minskad påverkan från kommunala deponier.....	9
3.2.7 Minskad påverkan från enskilda avloppsanläggningar.....	10
• 3.3 Vattenvänlig planering och samhällsbyggnad.....	10
3.3.1 Underlag för god planering.....	10
3.3.2 Samhällsbyggnadsutveckling med hållbar dagvattenhantering	10

3.3.3 Väl underbyggd och strategisk VA-planering.....	11
3.3.4 Moderna dammar och vattenkraftverk	11
• 3.4 Värna om vattnets rekreativa värde.....	11
3.4.1 Jämlik tillgång till vatten.....	11
3.4.2 Hållbart friluftsliv	11

Dokumentinformation: Planen har beslutats/reviderats av kommunfullmäktige § 58, 2021-04-20.

1. Inledning

1.1 Växjö kommunkoncerns styrmodell

I Växjö kommunkoncerns styrmodell samlas krafterna för att nå visionen om att skapa en fantastisk plats att bo, leva och verka på för invånare, företag och besökare – idag och i framtiden. Hållbarhetsprogrammet och kommunens planer blir levande då de tillsammans med nya initiativ, förändringar och behov ses i en helhet i respektive huvudprocess och stödprocess. Detta förmedlas genom den årliga budgetprocessen till varje nämnd och styrelse.

En plan förtydligar den politiska viljeinriktningen och tydliggör beroenden och samverkan mellan processer, förvaltningar och bolag. Externa intressenter kan komma att beröras.

En plan inbegriper prioriterade utvecklingsområden och insatsområden som Växjö kommunkoncern har rådighet över eller har möjlighet att påverka. Växjö kommun avser att vara en möjliggörare för att åstadkomma goda resultat för den långsiktiga utvecklingen tillsammans med externa intressenter.

En plan innehåller inga beskrivningar av enskilda aktiviteter utan identifierar utvecklingsområden som kan bidra positivt till hållbarhetsprogrammets målbilder och huvudprocessernas riktningssmål. Enskilda aktiviteter definieras i den årliga budgeten och arbetas in i varje nämnds och styrelser internbudget och affärsplan.

En plan innehåller inga mål eller nyckeltal. Uppföljning av måluppfyllelse sker genom analys av nyckeltal i Växjö kommuns årliga budget och i Hållbara Växjö 2030.

En plan innehåller inte aspekter kopplade till organisation eller resurser. Ställningstaganden rörande dessa delar ingår i budgetprocessen.

2. Bakgrund

2.1 Syfte

Växjö kommuns vattenplan syftar till att skapa en hållbar vattenförvaltning i en växande kommun. Vattenförvaltningen präglas av helhetssyn och ett effektivt arbete för att uppnå god dricksvattenkvalitet, hållbart samhällsbyggande och levande, badbara sjöar och vattendrag med god status avseende vattenkvalitet.

I Växjö är närheten till natur och vatten en av kommunens största tillgångar. Grundvattnet hanteras som en värdefull resurs. Parker, naturområden och tätortsnära sjöar bjuder på upplevelser och är lätta att nå till fots och på cykel.

Vattenplanen pekar ut de utvecklingsområden som bedöms spela stor roll i arbetet med en hållbar vattenförvaltning i en växande kommun. För vissa av insatsområdena sker redan ett arbete men det kan finnas behov av intensifiering eller utveckling. För andra insatsområden har Växjö kommun ännu inte påbörjat arbetet, exempelvis på grund av att man omvärldsbevakar insatser. Vattenplanen ska bidra till att stärka och skapa samsyn i Växjö kommuns vattenarbete och öka intern samordning och extern samverkan. Ett strategiskt vattenarbete kan bidra till att öka attraktionskraften för kommunen genom att gynna friluftslivet, hålla sjöar och vattendrag rena, förhindra negativa konsekvenser av klimatförändringar samt att Växjö är en trygg och säker plats att bo, verka och leva på.

2.2 Samverkan

Under arbetet med planen har två förvaltnings- och bolagsövergripande workshops och intervjuer hållits för att inhämta synpunkter på utvecklingsområden med tillhörande insatsområden.

De insatser som beskrivs i vattenplanen är frågor som Växjö kommun har direkt rådighet över eller i samarbete med samverkansparter har möjlighet att påverka. Växjö kommun har en viktig roll i en hållbar vattenförvaltning, men många frågor kräver samsyn och nya samverkansformer med externa parter, som tex verksamhetsutövare och byggherrar.

Genom löpande omvärldsbevakning, analys, samt erfarenhets- och kunskapsutbyte mellan processer, förvaltningar och bolag arbetar vi strategiskt för att möta framtida utmaningar och förändringar för en hållbar vattenförvaltning.

2.3 Hållbara Växjö 2030

Delar av vattenplanen är kopplad till lagstiftning och nödvändigt arbete enligt Vattenmyndigheternas vattenförvaltningsplaner. Hållbara Växjö 2030 tillsammans med översiktsplanen och kommunens budget utgör den ram inom vilka de föreslagna åtagandena inom vattenplanen kan genomföras. Vattenplanen kan även relateras till andra kommunala planer såsom klimatanpassningsplanen, gröstrukturprogrammet och risk- och sårbarhetsanalysen.

Genom vattenplanen konkretiseras hur Växjö kommun utifrån ett vattenperspektiv arbetar i riktning mot Hållbara Växjös målbilder *Klimat- och miljösmart, Tryggt och tillitsfullt* och *Grönt och hälsosamt* samt utmaningarna *Biologisk mångfald och ekosystem, Samhällsbyggande* och *Hälsa och välbefinnande*.

2.4 Växjö kommuns processer och riktningsmål

Planen kan relateras till kommunens huvudprocesser *Utveckla och förvalta en växande och trygg stad, tätort och landsbygd* och *Möjliggöra en aktiv fritid* med därtill knutna riktningsmål *Bättre fungerande och mer miljösmart samhällsplanering, Ökad trygghet i hela kommunen* och *Ett kultur- och fritidsutbud med mer bredd och spets*. Vattenplanen ska både bidra till och säkerställa en hållbar vattenförvaltning vid måluppfyllelse av riktningsmålen.

3. Utvecklings- och insatsområden

Fyra utvecklingsområden har identifierats som vägledning i den strategiska och operativa planeringen inom huvudprocesserna, samt för bolagsstyrelser och nämnder i arbetet med att skapa hållbara förutsättningar för god vattenkvalitet i en växande kommun och för att belysa vattnets värde;

1. Säkra tillgången till dricksvatten nu och i framtiden,

2. Yt- och grundvatten med god kvalitet och stärkta ekosystemtjänster,
3. Vattenvänlig planering och samhällsbyggnad,
4. Värna om vattnets rekreativa värde. Under respektive utvecklingsområde beskrivs ett antal insatsområden. Insatsområdena beskriver ett önskvärt läge som Växjö kommun strävar efter att nå.

3.1 Säkra tillgången till dricksvatten nu och i framtiden

Växjö kommun är en expansiv kommun där behovet av dricksvatten ökar samtidigt som klimatförändringarna medför förändrade behov och förutsättningar. En hållbar och klimatanpassad vattenförvaltning säkerställer tillgång och distribution av dricksvatten med hög kvalitet för såväl boende, verksamheter som besökare i Växjö kommun. Växjö kommun har idag en driftsäker allmän dricksvattenförsörjning. Genom innovation, kunskap och digital teknik kan kommunen vidareutveckla en hållbar infrastruktur och nyttja dricksvatten utan att det sker på bekostnad av framtida generationer.

Växjö kommun ska skydda och stärka god dricksvattenförsörjning genom följande insatsområden:

3.1.1 Långsiktigt skydd av vattenresurser för dricksvatten

Växjö kommun säkerställer att alla befintliga samt prioriterade potentiella vattentäkter har tillräckligt skydd och tillstånd. Vid behov vidtas riskreducerande åtgärder inom vattenskyddsområden. Genom att arbeta med regional och lokal planering av vattenförsörjning kan geografisk samverkan och ett långsiktigt perspektiv säkerställas samtidigt som viktiga vägval och ambitionsnivåer för Växjö kommun förtydligas.

3.1.2 Säker allmän dricksvattenförsörjning

Växjö kommun fortsätter att leverera ett säkert dricksvatten av god kvalitet och kvantitet. Kommunen säkerställer tillgången till reservvatten likväl som leverans av nödvatten. Arbetet med att utöka leveranskapaciteten för en ökad befolkning och för att möta framtida klimatpåverkan har långa ledtider och görs med god framförhållning.

3.1.3 Säker enskild dricksvattenförsörjning

Växjö kommun stärker kunskapen inom den egna organisationen samt hos berörda fastighetsägare avseende den enskilda dricksvattenförsörjningen. Det handlar både om att synliggöra och öka kunskap om risker, och behov av åtgärder avseende det enskilda dricksvattnets kvalitet och kvantitet.

3.1.4 Hållbart nyttjande av dricksvatten

För att säkerställa långsiktig tillgång till dricksvatten och verka för en minskad resursförbrukning av energi och kemikalier, arbetar Växjö systematiskt för att minska dricksvattenförbrukningen. Detta kan ske dels genom att minska läckage och kommunens interna förbrukning, dels genom att utveckla möjligheten till cirkulära flöden genom användning av sjövattnet, dagvattnet och tekniskt vatten där det är möjligt.

3.2 Yt- och grundvatten med god kvalitet och stärkta ekosystemtjänster

I Växjö kommun finns det, trots stora insatser och höga krav på reningsgrad vid utsläpp, sjöar och vattendrag som inte uppnår god ekologisk status. Vatten av god kvalitet med starka ekosystemtjänster är centralt för en hållbar vattenförvaltning och för framtida generationer. För att nå dit krävs det ett kontinuerligt arbete med att minska den diffusa spridningen av föroreningar, öka reningsgraden vid utsläppen samt genomföra restaureringsåtgärder som skapar balans i de limniska ekosystemen. Det innebär att Växjö kommuns kommunala anläggningar ska hålla en hög standard men även att belastningen uppströms behöver minska. Ett hållbart nyttjande är ett samhällsansvar och Växjö kommun ska främja samverkan för en god vattenkvalitet samt verka som en god förebild inom biotopvård.

Växjö kommun ska medverka till att säkerställa god vattenstatus i sjöar och vattendrag för både nuvarande och kommande generationer genom följande insatsområden:

3.2.1 Ökad kunskap om bedömning av påverkan på vatten

Växjö kommun förenar sin breda kunskap om vatten genom förvaltningsövergripande samarbeten och tydliga rutiner. Växjö kommun höjer sin kunskap om vattenförvaltning och bedömning av påverkan på miljökvalitetsnormer för vatten.

3.2.2 Främja samverkan för bättre vattenkvalitet

Växjö kommun främjar kommunikation och deltar i samverkan med näringsliv, föreningsliv och invånare. Växjö kommun har en övergripande roll för att inspirera och samordna lokala åtgärder för att säkerställa god vattenstatus i sjöar och vattendrag. Genom att arbeta med lokala åtgärdsprogram kan behov förtydligas och arbetet effektiviseras.

3.2.3 Restaurering, strandskydd och förstärkta ekosystemtjänster i vatten

Växjö kommun bevarar och utvecklar livsmiljöer i sjöar, vattendrag och strandzoner genom en restaurering och biotopvård i framkant. Vidare arbetar kommunen med att förhindra spridning av invasiva arter och bidrar till minskad påverkan på vattenkvaliteten genom att vara en förebild som markförvaltare.

3.2.4 Uppströmsarbete för minskad diffus spridning av miljöskadliga ämnen

Med fokus på recipienten i tillsynsarbetet skapar Växjö kommun goda förutsättningar för att nå resultat i åtgärdsarbetet. Växjö kommun främjar minskad påverkan på recipienten genom att verka för goda exempel internt. I god dialog påverkar Växjö kommun invånare, företag och besökare att minska sin påverkan på recipienten.

3.2.5 Minskad påverkan från kommunala avlopps- och dagvattenanläggningar

Växjö kommun underhåller och utvecklar befintlig och ny infrastruktur för att höja och fortsatt hålla en hög reningsgrad vid sina kommunala avlopps- och dagvattenanläggningar. Med god framförhållning utreder kommunen anläggningars behov och läge med recipienten i fokus. Växjö kommun tar lärdom av ny forskning och goda exempel.

3.2.6 Minskad påverkan från kommunala deponier

Växjö kommun vidtar erforderliga åtgärder och säkerställer god egenkontroll vid de stora deponierna i kommunen för att minska spridningen av miljöskadliga ämnen via lakvattnet. De äldre, nedlagda deponierna utreds och behov av åtgärder identifieras och prioriteras. För minskad spridning av miljöfarliga ämnen från avfallsanläggningar behöver även en god dagvattenhantering säkerställas.**3.2.7**

Minskad påverkan från enskilda avloppsanläggningar

I enlighet med Vattenmyndighetens åtgärdsprogram arbetar Växjö kommun med behovsbaserad tillsynsplanering av enskilda avlopp. Kommunen säkerställer även god dialog och har höga ambitioner för att ge stöd och information till berörda fastighetsägare.

3.3 Vattenvänlig planering och samhällsbyggnad

Växjö kommun bygger ett motståndskraftigt samhälle som förebygger och balanserar effekter av klimat- och samhällsförändringar. En god planering är en viktig faktor för en hållbart växande kommun. Härigenom kan hänsyn tidigt tas till vattenkvalitet, natur och klimatförändringar. Växjö kommun ser alla vatten i vår omgivning som en tillgång och resurs som skapar en attraktiv samhällsbyggnad.

Växjö kommun ska verka för en attraktiv, motståndskraftig och hållbar boende- och verksamhetsmiljö genom följande insatsområden:

3.3.1 Underlag för god planering

Växjö kommun möjliggör god samverkan mellan förvaltningar och bolag genom tydliga rutiner och underlag som tar hänsyn till klimatförändringarna och inkluderar vatten i planeringsprocessen. Genom att synliggöra vatten i ett tidigt skede kan fördyrande åtgärder i ett senare skede undvikas.

3.3.2 Samhällsbyggnadsutveckling med hållbar dagvattenhantering

För en säker och klimatanpassad dagvattenhantering har Växjö kommun tydliga och välförankrade underlag som en grund för en god dialog och samverkan med fastighetsägare och externa aktörer. Växjö kommun främjar att fastighetsägare och exploatörer i större utsträckning själva tar hand om eller fördröjer dagvatten på den egna fastigheten och minskar hårdgöringsgraden. En hållbar dagvattenhantering

minskar risken för skador till följd av översvämning och för negativ påverkan på recipienten samtidigt som dagvattnet nyttjas för att ge mervärden åt människor och natur.

3.3.3 Väl underbyggd och strategisk VA-planering

För en strategisk och välförankrad VA-planering tar Växjö kommun ett samlat grepp om sin VA-planering. Det ger en effektiv och välgrundad bedömning av VA-behovet inom och utanför kommunalt verksamhetsområde.

3.3.4 Moderna dammar och vattenkraftverk

Växjö kommun anpassar sin vattenreglering efter säsong och klimatförändringar samtidigt som man moderniserar sitt innehav av dammar och kraftverk. Det för att utveckla naturvärden, minimera översvämningsrisker, likväl som bibehålla god vattenhushållning samt förvalta kulturmiljövärden.

3.4 Värna om vattnets rekreativa värde

Växjö kommuns yta utgörs till stor del av sjöar och vattendrag vilket skapar en del av Växjöns identitet. Växjö kommuns stora kvalitet med närheten till vatten överallt i kommunen skapar ett rekreativt värde och bidrar till välmående för kommunens invånare och besökare. Naturupplevelse, bad och fiske är ekosystemtjänster som bidrar till en fantastisk plats att bo, verka och leva på.

Växjö kommun ska verka för vattnets rekreativa värden genom följande insatsområden:

3.4.1 Jämlik tillgång till vatten

Växjö kommuns sjöar och vattendrag ska vara rena och tillgängliga för alla. För att nyttja Växjöns vatten på bästa sätt utreds sjöarnas kvaliteter och behov för rekreativt nyttjande. Växjö kommun främjar alla kommuninvånares tillgång till en sjö eller ett vattendrag.

3.4.2 Hållbart friluftsliv

Växjö kommun förvaltar alla sina sjöar och vattendrag för ett hållbart friluftsliv.
Växjö kommun bidrar till att öka kunskapen om vårt vatten och underlättar för en
hållbar turism.